

דחוף

לכבוד

חברי ועדת שרים לענייני חקיקה

חברת הכנסת איילת שקד, שרת המשפטים

הנדון: בקשה להתנגד להצעת חוק החינוך המיוחד (תיקון מספר 11) (שינויים ארגוניים בפעולת ועדות על פי החוק) ולתמוך בהצעת חוק זכויות, שירותים והתאמות בחינוך לילדים עם צרכים מיוחדים, התשע"ו – 2016 של חבר הכנסת מרגי ואחרים

ביום ראשון הקרוב 18.2.18 ג' באדר, התשע"ח יעלו לדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה שתי הצעות חוק המתקנות את חוק החינוך המיוחד. כנציגי 20 ארגונים הפועלים לקידום זכויות של אנשים עם כל סוגי המוגבלויות אנו פונים אליכם בבקשה להתנגד להצעת חוק החינוך המיוחד (תיקון מספר 11) (שינויים ארגוניים בפעולת ועדות על פי החוק), על רקע פגיעתה החמורה בזכויותיהם של תלמידים עם מוגבלות לשוויין, לחינוך ולשילוב. ומנגד, לתמוך בהצעת חוק זכויות, שירותים והתאמות בחינוך לילדים עם צרכים מיוחדים המתקנת את העוול המתמשך כלפי תלמידים עם מוגבלות ומבטיחה להם שוויון בחינוך, כפי שהיה ראוי. הכל כפי שיפורט להלן.

1. מצבם של תלמידים עם מוגבלות הלומדים במערכת החינוכית ה"רגילה" שנת 2018 בכי רע. למרות דוחות של מבקר המדינה, פסיקות בית המשפט העליון והחלטות של ועדות ממשלתיות, תלמידים הלומדים במערכת החינוך הכללית מופלים ביחס לתלמידים אחרים במצבם הלומדים במסגרות של החינוך המיוחד בהיקף השירותים הניתנים, וכן מופלים ביחס לתלמידים הלומדים במערכת החינוך הכללית באפשרות לממש את זכותם לחינוך.
2. למרות זאת, לצערנו, ובמקום לשנות את המצב ולעודד שילוב, כפי שהציעה ועדה ממשלתית, מוצע תיקון חוק החותר תחת מסקנות הוועדה, מכשיר את ההפליה הקיימת בתקצוב ובמתן השירותים בין תלמידים הלומדים במסגרות נפרדות של חינוך המיוחד לבין תלמידים משולבים ומאפשר לשלול לחלוטין זכאות לשירותים מיוחדים מתלמידים הזקוקים להם.

- הצעת החוק הממשלתית נותנת הכשר חוקי להפליה של תלמידים משולבים ולהדרתם**
3. ועדת דורנר, שמונתה על ידי שרת החינוך דאז, המליצה, אחרי דיונים רבים, על פתרון המורכב משני אדנים: שינוי שיטת התקציב באופן שהתקציב ילך אחרי הילד לכל סוג של מסגרת, ולצד זה מתן זכות להורה ולתלמיד, ככל שניתן, לבחור את סוג המסגרת החינוכית בה יקבל את אותם שירותים להם הוא זקוק. ברי, שזכות בחירה בהינתן העובדה שהתקציב זהה מאפשרת קבלת החלטה עניינית ואמיתית שכל כולה טובת הילד ורצונו.

4. אולם, למרות המלצת הוועדה והשכל הישר, **הצעת החוק מתנה את סוג השירותים בסוג המסגרת ובכך מתמרצת דווקא הפרדה והבדלה תחת הכלה**. שכן, משמעות הדבר- שתלמיד במסגרת הנפרדת ימשיך להיות מתוקצב פי 2 או יותר מילד משולב ויקבל היקף גדול יותר של שירותים ומגוון גדול יותר של שירותים.

5. ברי, גם, שזכות הבחירה המעוגנת בהצעת החוק מיותרת לחלוטין ותסליל למסגרות נפרדות של החינוך המיוחד. שכן, במצב זה בו הבחירה אינה בין מסלולים זהים אלא בין מסלולים שונים מבחינת תקצובם- הבחירה תהיה ברורה – למסגרת החינוך המיוחד, וזאת בניגוד לזכותו של הילד להיות חלק בלתי נפרד מהקהילה בהווה ובעתיד.

6. **בכך מכשירה ההצעה את אי השוויון, ומעודדת את הדרתם של תלמידים עם מוגבלות ממערכת החינוך הכללית.**

הצעת החוק הממשלתית נותנת הכשר להפליה של תלמידים ממשפחות מעוטות יכולת
7. כפועל יוצא והכרחי של הצעה זו "השילוב יהיה שייך לעשירים". שכן, כפי שקורה היום, הורים שירצו בשילוב יידרשו להשלים מכספם את החסר להצלחתו (לעתים מענים בסיסיים ביותר), וכך, רק מי שידו משגת יוכל לשלב את ילדו, ואחרים ייאלצו לוותר על השילוב אך ורק בשל קשיים כלכליים. על כך כבר אמר בית המשפט את דברו בבג"צ יתד כי **"אילוץ כזה פוגע בלב לבו של השוויון המהותי... ותוצאה מפלה זו אין לקבל"**.

הצעת החוק הממשלתית מפרה את אמנם האו"ם אליה מחויבת מדינת ישראל
8. הצעה זו גם מנוגדת למחויבותה של מדינת ישראל לאמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות אשר קובעת באופן שאינו משתמע לשני פנים כי **אין להדיר תלמיד עם מוגבלות ממערכת החינוך הכללית בשל מוגבלותו, וכי יש לתת התאמה סבירה לפי צרכי התלמיד במערכת החינוך הכללית.**

הצעת החוק הממשלתית מונעת מתכלית לא ראויה
9. אי אפשר להתעלם מכך שהמניע להצעה זו **תקציבי, ואין בינו לבין טובת תלמידים דבר וחצי דבר**. זכות הווטו הניתנת לנציג משרד החינוך העומד בראש וועדה המחליטה על היקף זכאים לקבלת שירותי חינוך מיוחד וזאת בהתאם לתיפקוד – ולא בהתאם לצרכי התלמיד, **תאפשר למנוע זכאות משייתם התקציבי, וזאת בניגוד לחובתה של מדינת ישראל להקנות חינוך המותאם לצרכי התלמיד לכל תלמיד באשר הוא.**

10. לזאת יש להוסיף את התנהלות הכנת החקיקה. **חקיקה זו קודמה במחשכים ומבלי ששותפו בה תלמידים, הוריהם, ארגונים לקידום זכויות אנשים עם מוגבלות ואף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. עובדה זו, לצד סעיפי החוק האמורים, חושפים את תכלית החקיקה וזו אינה חוקתית ואינה מוסרית.**

הצעת החוק הפרטית מתקנת את העוולות ומושתתת על מסקנות וועדה ממשלתית

11. הצעת חוק זכויות, שירותים והתאמות בחינוך לילדים עם צרכים מיוחדים באה לתקן את העוול שנמשך שנים, לתת מענה הולם ושוויוני, בשפה של זכויות, וברוח חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, ה'תשנ"ח - 1998 לכל התלמידים עם המוגבלות באשר הם.

12. ההצעה מושתתת על מסקנות ועדת דורנר במלואן. בכך, גם משקפת חשיבה עמוקה של אנשי מקצוע רבים שישבו על המדוכה למציאת פתרון הוליסטי ואמיתי, וגם משקפת הסכמה חוצת ארגונים והורים לילדים עם מוגבלות שהיו חלק משמעותי בוועדה.

13. מהטעמים האמורים ובנסיבות אלו של חקיקה דורסנית, שתכליתה אינה ראויה ושתפגע קשות בזכותם של תלמידים עם מוגבלות לקבל יחס שווה לזה שכל תלמיד מקבל במדינת ישראל, נבקשכם להתנגד להצעת החוק הממשלתית בכל תוקף, ולתמוך בהצעת חוק זכויות, שירותים והתאמות בחינוך לילדים עם צרכים מיוחדים – היא הצעת החוק הפרטית, ובכך להבטיח את זכותו של כל תלמיד ותלמיד ללמוד יחד עם כולם.

בכבוד רב באנו על החתום,

1. אופק לילדינו	11. עלה
2. אסט"י- ארגון סנדרום טוראט ישראל	12. פורום הורים לילדים עם שיתוק מוחין
3. אקים ישראל	13. צח"י – צרכני חינוך ייחודיים
4. בזכות	14. קואליציית הורים לילדים עם צרכים מיוחדים
5. ביחד	15. קול הזכויות
6. בית איזי שפירא	16. קשר – הבית של המשפחות המיוחדות
7. ועד ההורים המשלבים לילדים עם אוטיזם	17. הקליניקות המשפטיות, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
8. ית"ד	18. הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות – אוניברסיטת בר אילן
9. משתלבים ברצף	19. רצופים באהבה – הורים למען ילדים
10. עוצמה – פורום ארצי למשפחות נפגעי נפש	20. תסמותק